

Polagoma preidemo v **fazo normalnega ležanja**. Bolnik je vedno bolj samostojen. Sam se umiva in kopa, seveda pod nadzorom. Tudi hrani in oblači se sam, na stranišču prav tako sam opravlja svojo potrebo. Lahko se sprehaja po sobi, hodniku ali na vrtu.

Tako bolnika polagoma privajamo na odpust in odhod v domače okolje. Seveda se obolenje ne popravlja pri vseh bolnikih enako, pri nekaterih pusti manjše, pri drugih večje posledice. Često so to kronična stanja, lahko se pojavljajo tudi recidive, pogosto so prizadete mentalne funkcije v smislu demence, bolniki so lahko afazični, ostanejo jim lahko večje ali manjše pareze.

Namen rehabilitacije je, da bolnika vrnemo k poklicnemu delu, če pa to ne gre, pa vsaj k samostojnemu življenju oziroma k opravljanju osnovnih življenjskih funkcij brez tuje pomoči. Večkrat pa tudi to ni možno in bolnik je odpuščen v neozdravljenem stanju in ti ljudje so tedaj na skrbi svoje okolice, svojcev ali pa, kadar to ni mogoče, doma počitka, kamor smo velikokrat primorani premestiti takega bolnika, ki v glavnem potrebuje samo še nego.

Pri vsem tem pa je važno tudi dobro psihično počutje bolnika, ki se ne sme čutiti zaradi svojega slabega stanja zapostavljen in manjvreden. Prav tako je potreben ob odpustu pogovor s svojci, biti morajo pripravljene na sprejem ozdravljenega ali neozdravljenega bolnika, seznaniti jih moramo z nadaljnjim zdravljenjem, z rehabilitacijo bolnika v domači oskrbi. Vedeti morajo, kaj lahko privede do ponovnega insulta, da se znajo tega izogibati. Svojci in bolnik pa se morajo zavedati, da se bo bolnik samo z lastno samozavestjo in voljo toliko rehabilitiral, da bo lahko znova dobil stik z življenjem in delovnim mestom.

Viri: Dr. I. Glavan: Živčane bolezni; Dr. P. Kartin: Bolezni živčevja; Dr. B. Varl: Notranje bolezni; Dr. B. Radojčić: Klinična nevrologija; Dela nevrološke klinike v Ljubljani; Psihijatrijska njega; Nega živčno obolelih (skripta)

PREPREČEVANJE SPLAVA

Akcijski program za obdobje 1970—1975

Preprečevanje splava beleži od leta 1966 dalje prve uspehe. Število registriranih splavov je vsako leto manjše, zmanjšuje pa se tudi število prošelj za dovolitev splava. Komisije odobrijo 94% vseh vloženih prošelj za prekinitve nosečnosti. Posledice nedovoljenega splava so se znatno ublažile, poraba sredstev za sodobno kontracepcijo pa izredno hitro narašča.

V obdobju naslednjih 5 let bo potrebno:

v redni izobraževalni proces medicincev in drugih zdravstvenih delavcev še nadalje obvezno vključevati vsa potrebna poglavja v zvezi s sodobno kontracepcijo,

v podiplomskem izobraževanju predvsem za zdravstvene delavce, ki delajo na področju zdravstvenega varstva žensk, otrok in mladine, omogočiti dopolnjevanje znanja z vseh vidikov načrtovanja družine.

Zdravstvena služba se mora usposobiti, da bo v celoti lahko zadostila določilom zakona o obveznih oblikah zdravstvenega varstva in o zdravstvenem

zavarovanju, ki določa kontracepcijo kot sestavni del zdravstvenega varstva (Ur. list SRS št. 26/23. 7. 70.).

Ker se v zvezi z nosečnostjo mladoletnic pojavja vse več problemov, naj se v zdravstvu programira tudi razvoj specifičnih ginekoloških ordinacij za otroško in mladinsko ginekologijo. Naloga teh enot je poleg drugega svetovati mladini v težavah glede odnosov med spoloma.

Zdravstvena vzgoja s področja načrtovanja družine mora postati sestavni del zdravstvenovzgojnih programov v okviru zdravstvene službe, posebno v službi za zdravstveno varstvo žena in otrok, v službi za zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine ter v službi za medicino dela.

Pri delu komisij za dovolitev splava in prekinitvi nosečnosti v zdravstvenih zavodih se morajo dosledno spoštovati načela etike zdravstvenih delavcev. Postopek naj se poenostavi in prilagodi razmeram na posameznih območjih.

Analizira naj se desetletno delo komisij za dovolitev splava z namenom, da se to delo v bodoče še izboljša in še bolj približa dejanskim potrebam prebivalstva.

Za razvoj zdravstvenega programa se bodo zavzemali predvsem Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, Zavod SRS za zdravstveno varstvo in Inštitut za načrtovanje družine.

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo ter Zavod SRS za zdravstveno varstvo bosta spremljala izvajanje zakona o obveznih oblikah zdravstvenega varstva ter zakona o prekinitvi nosečnosti.

Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo bo zlasti skrbel za organizacijo in izboljšanje dela zdravstvenih in socialnih služb z vidika sodobne družine. Zavod SRS za zdravstveno varstvo bo spremljal problematiko ter opravljal ustrezne socialno-medicinske analize.

Inštitut za načrtovanje družine bo spremljal sodobna dognanja na področju kontracepcije, jih preverjal in sporočal rezultate in navodila zdravstveni službi.

Inštitut za načrtovanje družine bo zato v prihodnjih 5 letih organiziral tudi:

- občasna predavanja, vaje in redne seminarje za študente in zaključne letnike medicinske fakultete;
- predavanja in seminarje za študente višjih in srednjih medicinskih šol;
- seminarje v okviru podiplomskega izpopolnjevanja zdravnikov splošne prakse;
- daljše 12-dnevne tečaje iz načrtovanja družine za zdravnike splošne prakse in druge zdravstvene delavce;
- občasna predavanja za študente višje šole za socialne delavce ter
- usklajeval znanstvene izsledke iz tega področja.

(Iz poročila o gibanju za načrtovanje družine v minulih 15 letih ter akcijskem programu Konference za družbeno aktivnost žensk in Koordinacijskega odbora za načrtovanje družine Slovenije za obdobje 1970—1971.)

LAČNI MILIJONI STREMIJO ZA ENO SAMO PESMIJO: ZA BOLJŠO HRANO

Mahatma Gandhi